

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_16210

**293ο
ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Η ιδέα της τέχνης ως μίμησης ή αναπαράστασης της φύσης και της ζωής επικρατεί αναντίρρητα στη μοντέρνα τέχνη.

1. Λάθος.

2. Κατά τους εμπειριστές η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται κυρίως από τον ορθό λόγο.

2. Λάθος.

3. Ο Αριστοτέλης πιστεύει πως προϋπόθεση για την επίτευξη γνώσης αποτελεί η παραγωγική πορεία.

3. Λάθος.

4. Ο Βρετανός εμπειριστής Μπέικον ισχυρίζεται πως οι ιδέες μας δεν είναι έμφυτες, αλλά διαμορφώνονται στη βάση των εντυπώσεων που μας παρέχουν οι αισθήσεις.

4. Σωστό.

5. Σημαντικός εκπρόσωπος της ορθολογιστικής προσέγγισης στην αρχαιότητα μπορεί να θεωρηθεί ο Πλάτων.

5. Σωστό.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: αισθητική φιλοσοφία, υλισμός, κοινωνικό συμβόλαιο.

(μονάδες 15)

Αισθητική φιλοσοφία = είναι κλάδος της φιλοσοφίας που ερευνά τις αισθητικές αξίες και διατυπώνει ή προσπαθεί να διατυπώσει γενικά αποδεκτά κριτήρια για το ωραίο.

Υλισμός = η θέση σύμφωνα με την οποία ο υλικός κόσμος είναι η μοναδική πραγματικότητα στην οποία ανάγονται όλα τα άλλα (γνώση, ιδεολογία, συνείδηση).

Κοινωνικό συμβόλαιο = νοερή συμφωνία μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας. Σύμφωνα με αυτή, κάθε ορθολογικά σκεπτόμενο άτομο αποδέχεται και συμμορφώνεται με κάποιες βασικές αρχές που αποβλέπουν στο κοινό συμφέρον, υπό την προϋπόθεση όμως ότι και όλα τα άλλα μέλη συμμορφώνονται με τις ίδιες αρχές. Το «κοινωνικό συμβόλαιο» αποτέλεσε τη βάση για την οικοδόμηση και νομιμοποίηση πολιτικών θεσμών (όπως ο θέσμος της κεντρικής εξουσίας ή κεντρικής αρχής).

ΘΕΜΑ Α2

2α. Γιατί η θεωρία του ωφελιμισμού μπορεί να καταλήξει στην αποδοχή της επικίνδυνης άποψης «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα»;

(μονάδες 12)

Η θεωρία του ωφελιμισμού υποστηρίζει ότι σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων. Και όταν λέμε «ωφέλεια» εννοούμε την ευτυχία ή τουλάχιστον την ικανοποίηση αυτών που θα καρπωθούν τα αποτελέσματα των πράξεών μας. Όμως, δίνοντας έμφαση στα αποτελέσματα των πράξεών μας, διαπιστώνουμε ότι η τακτική αυτή δεν αρκεί και αποτελεί μια προβληματική αντίληψη περί ηθικής ορθότητας. Και αυτό γιατί δεν είναι πάντοτε δυνατόν να προβλέψουμε από πριν αν μια πράξη θα έχει καλά αποτελέσματα σε μεγάλο αριθμό ατόμων. Επιπλέον, δεν μπορεί να κριθεί με βεβαιότητα μια πράξη αν είναι ηθικά ορθή από την ωφέλεια που θα προκύψει στο σύνολο. Τέλος, στην προσπάθειά μας να μεγιστοποιήσουμε την ωφέλεια του συνόλου μπορεί να μην δώσουμε αρκετή βαρύτητα στα μέσα που θα χρησιμοποιήσουμε ή να μην νοιαστούμε για την δίκαιη κατανομή της. Οι ωφελιμιστές υποστηρίζουν ότι η δικαιοσύνη, το ισότιμο δηλ. μερίδιο κάθε ατόμου στην ευτυχία, και τα δικαιώματα των ατόμων, ακόμα και των πιο ασθενών μειονοτήτων, μπορούν να διασφαλιστούν σταθμίζοντας προσεκτικά τα αποτελέσματα των πράξεών μας εφαρμόζοντας κάποιους κανόνες. Ωστόσο, υπάρχει ο κίνδυνος να μην χρησιμοποιηθούν ορθά μέσα για την επιτυχία του στόχου που θέτουν οι ωφελιμιστές. Έτσι, υπάρχει ο κίνδυνος να καταλήξουμε στην αποδοχή της αρχής «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

2β. Ποιες βασικές αλλαγές έφερε στην καλλιτεχνική δημιουργία η «μοντέρνα τέχνη»;**(μονάδες 13)**

Τον 20^ο αιώνα εμφανίζονται διάφορα κινήματα «μοντέρνας τέχνης» τα οποία αμφισβητούν και ανατρέπουν τις παραδοσιακές αντιλήψεις για την καλλιτεχνική δημιουργία και τις αισθητικές αξίες. Η «μοντέρνα τέχνη» έρχεται για να θέσει υπό αμφισβήτηση την υποχρέωση του καλλιτέχνη να επιδιώκει πιστή απεικόνιση των μορφών στη ζωγραφική και την γλυπτική, να σέβεται τις παλαιότερες αρχές που εξασφαλίζουν την έκφραση των νοημάτων στη λογοτεχνία όπως η τήρηση κανόνων προσωδίας, ομοιοκαταληξίας, λογικής αλληλουχίας στην ποίηση, συνέχεια της αφήγησης στην πεζογραφία, συνοχή της πλοκής στο θέατρο, τήρηση παραδοσιακής αρμονίας των συνθέσεων στη μουσική. Επιπλέον, παρατηρούμε ότι κάτι που χαρακτηρίζει ιδιαιτέρως την μοντέρνα τέχνη είναι ότι η καλλιτεχνική δημιουργία επιλέγει συχνά ως βασικό της θέμα όχι πια τον φυσικό, τον υπερβατικό ή τον εσωτερικό κόσμο, αλλά τον ίδιο της τον εαυτό. Αυτό αποκαλείται ως «αυτοαναφορικότητα» των έργων τέχνης, τα οποία παρέχουν αισθητική απόλαυση με το να μας κάνουν να αναρωτηθούμε πάνω στον τρόπο με τον οποίο διαλύουν τις παλαιότερες μορφές και προσπαθούν να συνθέσουν νέες, πάνω σε περίεργους συνδυασμούς των υλικών που χρησιμοποιούν και πάνω στη δυνατότητα αξιοποίησης κοινών, καθημερινών καταστάσεων και αντικειμένων που ποτέ δε θεωρούνταν μέχρι τότε φορείς αισθητικής αξίας. Όλες οι παραπάνω αλλαγές θεωρούνται επαναστατικές και κάποιοι υποστηρίζουν ότι βοήθησαν την τέχνη να αξιοποιήσει καλύτερα τις δημιουργικές της δυνάμεις και να συμβάλει στη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων του ανθρώπου. Άλλοι όμως θεωρούν ότι με τις εξελίξεις αυτές, η σύγχρονη τέχνη έχει μπει σε μια σοβαρή περίοδο κρίσης.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου